

9

Answer key

Q. P. Code:- 54173
[Total Marks: 100]

(Time: 3 Hours)

N. B.:-All questions are compulsory.

सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

All question carry equal marks.

सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Text: Grammar, Buddhist Philosophy, History of Pali Literature.4

Q.1. Answer the following: -Any Two

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

a) Transliteration: - Roman to Devanagari script.

रोमन लिपीतून देवनागरी लिपीत रूपांतर करा.

१. Appamādo amatapadaṃ, pamādo maccuno padaṃ;
appamattā na miyanti, ye pamattā yathā matā.
Evaṃ visesato ñatvā, appamādamhi paṇḍitā;
appamāde pamodanti, ariyānaṃ gocare ratā.
Te jhāyino sātatikā, niccaṃ dāḥaparakkamā;
phusanti dhīrā nibbānaṃ, yogakkhemaṃ anuttaraṃ.
Uṭṭhānavato satīmato, sucikammaṃsa nisammakārino;
saññatassa dhammajīvino, appamattassa yasobhivaḍḍhati.

उत्तर:-अप्पमादो अमतपदं, पमादो मच्चुनो पदं।

अप्पमत्ता न मीयन्ति, ये पमत्ता यथा मता ॥

एवं विसेसतो जत्वा, अप्पमादमिह पण्डिता।

अप्पमादे पमोदन्ति, अरियानं गोचरे रता ॥

ते ज्ञायिनो साततिका, निच्चं दळ्हरक्कमा।

फुसन्ति धीरा निब्बानं, योगक्खेमं अनुत्तरं ॥

उट्ठानवतो सतीमतो, सुचिकम्मस्स निसम्मकारिनो।

सञ्जतस्स धम्मजीविनो, अप्पमत्तस्स यसोभिवड्ढति ॥(२.अप्पमादवग्गो)

b) Translate – Pali sentences into Marathi or English.

पाली वाक्यांचे मराठी किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा.

१. तुम्हे पापं करोन्ते पुत्ते ओवदेथ. (तुम्ही वाईट (कर्म) करणाऱ्या मुलांना उपदेश करा.)

२. सचे सो भत्तं पचेय्य, अहं भुञ्जेय्यामि- (जर तो भोजन शिजवेल, तर मी जेवेन/ खाईन.)

३. कुसलं कम्मं चे नाकरिस्सं सुख- विपाकं नालभिस्सं।

कुशल कर्म केले नाही तर कुशल विपाक मिळणार नाही.

४. सचे तुम्हे इच्छेय्याथ, मयं चोरे पुच्छेय्याम- (जर तुम्हाला आवडेल तर आम्ही चोरांना विचारू.)

५. भूपालो धम्मेन दीपं पालेतु. (राजाने धम्माने विदिपाचे रक्षण करावे.)

c] Make sentences in Pali (With the help of given verb)

दिलेल्या क्रियापदांच्या आधारे पालित वाक्य लिहा.

१. वन्द = वंदन करणे

[Imperative Mood –आज्ञार्थ]

उत्तर :- कुमारो बुद्धं वन्दतु.

२. आहर = आ + हर = आणणे

[Imperative Mood –आज्ञार्थ]

उत्तर :- अमच्चो पासादम्हा मुयरं आहरतु.

३. गा = गाणे

[Optative Mood- विध्यर्थ]

उत्तर :- भगिनी गीतं गायेय्य.

४. खाद = खाणे

[Optative Mood- विध्यर्थ]

उत्तर:- सीहो अटवियं पसूं मारेत्वा खादेय्य.

५. पत = पडणे

[Conditional Mood- संकेतार्थ]

उत्तर :- अजा आवाटस्मिं पतिस्संसु.

Q.2. Answer the following: -Any Two.

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

a] Recognition and explain the underline noun and Pronouns-Any Ten. (With the help of given Paragraph)

दिलेल्या उताऱ्याच्या आधारे- रेखांकित केलेले नाम आणि सर्वनाम ओळखा आणि स्पष्टीकरण करा.- (कोणतेही दहा)

१. दीपिनी पि तथेव ततो चुता सावत्थियं कुलधीता हुत्वा निब्बत्ति, सा बुद्धिप्पत्ता द्वारगामके पतिकुलं अगमासि, अपरभागे च पुत्तं विजायि। यक्खिनी पि तस्सा पियसहायिकावण्णेन आगन्त्वा “कुहिं मे सहायिका”ति “अन्तोगम्भे विजाता”ति वुत्ते “पुत्तं नु खो विजाता, उदाहु धीतरन्ति पस्सिस्सामि न”न्ति गम्भं पविसित्वा पस्सन्ती विय दारकं गहेत्वा खादित्वा गता। ततियवारे इतरा गरुभारा हुत्वा सामिकं आमन्तेत्वा, “सामि, इमस्मिं ठाने एका यक्खिनी मम द्वे पुत्ते खादित्वा गता, इदानि मम कुलगेहं गन्त्वा विजायिस्सामी”ति कुलगेहं गन्त्वा विजायि।

b] Recognition and explain the underline Tens and Moods- Any Ten. (With the help of given Paragraph)

दिलेल्या उताऱ्याच्या आधारे- रेखांकित केलेले काळ आणि अर्थ ओळखा आणि स्पष्टीकरण करा.- (कोणतेही दहा)

१. तुम्हे च मे, भिक्खवे, आमिसदायादा भवेय्याथ नो धम्मदायादा। अथ द्वे भिक्खू आगच्छेय्युं जिघच्छादुब्बल्य- परेता। सचे आकङ्खथ, भुज्जथ, नो चे तुम्हे भुज्जिस्सथ, इदानाहं अप्पहरिते वा छड्ढेस्सामि, अप्पाणके वा उदके ओपिलापेस्सामीति। “कथं पन अस्स, भन्ते, अन्तरायो न भवेय्या”ति। “सचे मं खमापेय्य, न भवेय्या”ति। नारदोपि “उट्ठेहि, आचरिय, खमामि ते”ति वत्वा, “महाराज, नायं यथामनेन खमतु, नगरस्स अविदूरे एको सरो अत्थि, तत्थ नं सीसे मत्तिकापिण्डं कत्वा गलप्पमाणे उदके ठपापेही”ति आह। राजा तथा अकरिस्सा।

3

Q. P. Code:-

c] Recognition and explain the underline *tva* and *tum*- Any Ten. (With the help of given Paragraph)

दिलेल्या उताऱ्याच्या आधारे- रेखांकित केलेले *tva* आणि *tum* प्रत्यय ओळखा आणि स्पष्टीकरण करा.- (कोणतेही दहा)

१. हत्थी अरोगो हुत्वा चिन्तेसि-“मया इमे वड्ढकी निस्साय जीवितं लद्धं, इदानि तेसं मया उपकारं कातुं वड्ढती”ति। सो ततो पड्ढाय वड्ढकीहि सद्धिं रुक्खे नीहरति, तच्छेत्तानं परिवत्तेत्वा देति, वासि आदीनि उपसंहरति, सोण्डाय वेठेत्वा काळसुत्तकोटियं गण्हाति। इदानि मया इमेसं वड्ढकीनं कम्मकरणत्ताय पुत्तं दत्त्वा गन्तुं वड्ढती”ति। सो वड्ढकीनं अनाचिक्खित्वा व अरज्जं पविसित्वा पुत्तं आनेत्वा “अयं हत्थिपोतको मम पुत्तो, तुम्हेहि मय्हं जीवितं दिन्नं, अहं वो वेज्जवेतनत्थाय इमं दम्मि, वत्त्वा “इतो पड्ढाय, पुत्तक, यं मया कत्तब्बं कम्मं, तं त्वं करोही”ति पुत्तं ओवदित्वा वड्ढकीनं दत्त्वा सयं अरज्जं पाविसि। ततियवारे इतरा गरुभारा हुत्वा सामिकं आमन्तेत्वा, “सामि, इमस्मिं ठाने एका यक्खिनी मम द्वे पुत्ते खादित्वा गता, इदानि मम कुलगेहं गन्त्वा विजायिस्सामी”ति कुलगेहं गन्त्वा विजायि।

Q.3. Answer the following: -Any Two

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

a] Do as Directed (with the help of given sentences-Write answer in Pali)

[दिलेल्या वाक्यांच्या आधारे कंसात सांगितल्याप्रमाणे करा.- पालित उत्तरे लिहा]

१. अहं आकासे सुरियं पस्सामि। [Recognis the case- विभक्ती ओळखा]

उत्तर:- अहं :- पठम पुरुषवाचक सर्वनाम, पठमा विभक्ती, एकवचन, मी.

आकासे:- अकारान्त पुलिंगी शब्द, सत्तमी विभक्ती, एकवचन, आकाशात.

सुरियं:- अकारान्त पुलिंगी शब्द, दुतिया विभक्ती, एकवचन, सूर्यास.

२. त्वं----- (बाणाने) सप्पं हनसि। [Give appropriate Pali word for- योग्य पालि शब्द लिहा]

उत्तर:- तिरेन।

३. वाणिजो गामं गच्छति। [Change in imperative mood -आज्ञार्थात बदला]

उत्तर:- गच्छतु।

४. बुद्ध, सहाय, सुनख, सूकर। [Give Synonyms words of- समानार्थी शब्द लिहा]

उत्तर:- बुद्ध=सुगत, सहाय=मित्त, सुनख=कुक्कुर, सूकर=वराह।

५. अज्ज मयं फलानि ----- [खाणे] उय्याने किळाम। [supply the Absolutes - पूर्वकालिक अव्यय लावा]

उत्तर:- खादित्वा।

b] Match the following pairs. (खालील जोड्या जुळवा)

(१) मित्त बालिसिक

(२) भरिया खेत्ताजीवी

(३) धिवरो तितिच्छक्के

(४) कस्सक्के पजापति

(५) वेज्जो सखा

उत्तर:- (१) मित्त-सखा (२) भरिया-पजापति (३) धिवरो-बालिसिक (४) कस्सक्के-खेत्ताजीवी (५) वेज्जो-तितिच्छक्के.

4

Q. P. Code:-

c) Fill in the Blanks. (रिकाम्या जागा भरा.)

- (१) पुत्तो मातुलेन सह सुरियं। (पस्सति)
- (२) अस्सा मिगेहि सह वनने उदकं। (पिवन्ति)
- (३) कस्सकेबीजं वप्पति। (खत्ते)
- (४) पुत्तोनिसीदित्वा ओदनं भुञ्जति। (आसने)
- (५)पाठसालयं गच्छतु। (माणवकेन)

Q.4. Answer the following: -Any Two

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

- a) Explain the importance of 'पटिच्चसमुप्पाद'?'
'पटिच्चसमुप्पादा'चे महत्त्व स्पष्ट करा?
- b) Define the term 'दुक्ख' and write the content of the 'दुक्ख लक्खण' in short?
'दुक्ख' ह्या शब्दाचा अर्थ सांगून 'दुक्ख लक्खणा'त काय सांगितले आहे ते थोडक्यात लिहा.
- c) Write a detail note on content of the 'अनत्त लक्खण.'
'अनत्त लक्खण'च्या विषयावर सविस्तर टीप लिहा.

Q.5. Answer the following: -Any Two

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तर लिहा.

- a) What is Vinaya Pitaka? How many texts it content? Write a detail note on 'सुत्तविभंग' of it.
'विनय पिटक' म्हणजे काय? 'विनयपिटकात' किती ग्रंथ आहेत? त्यातील 'सुत्तविभंगा' वर सविस्तर टिप लिहा.
- b) Write in detail about 'Khandhaka' of Vinaya Pitaka.
विनय पिटकाच्या 'खन्धका'विषयी सविस्तर लिहा.
- c) Define the term 'Abhidhamma' and write in short what 'kathavatthu and yamaka' is all about.
'अभिधम्म' या शब्दाचा अर्थ सांगून 'कथावत्थु आणि यमक' काय आहे ते थोडक्यात सांगा.